

ПРИЛОЖЕНИЕ 14.

РЕЗЮМЕТА НА РЕЦЕНЗИРАНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.7. Администрация и управление,
специалност „Управление на интелектуалната собственост“,
обявен в Държавен вестник, бр. 55 от 27.06.2023 г.

РЕЗЮМЕТА НА РЕЦЕНЗИРАНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ

на гл. ас. д-р Венцислава Александрова Николова-Минкова

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.7. Администрация и управление,
специалност „Управление на интелектуалната собственост“,
обявен в Държавен вестник, бр. 55 от 27.06.2023 г.

1. НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

1.1 НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ В ИЗДАНИЯ, КОИТО СА РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ В СВЕТОВНОИЗВЕСТНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

1. Nikolova-Minkova, V. (2022). Bulgarian and Foreign Trademark Activity in Bulgaria and Bulgarian Trademark Activity Abroad for the Period 2000-2019. – Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), 31 (2), pp. 173-196. (Scopus)

Представената студия разглежда възможността марковата активност да се използва като индикатор за състоянието на бизнес средата.

Обект на настоящото изследване е правната закрила на марките.

Предмет на изследването е българската и чуждестранната маркова активност през периода 2000-2019 г. и взаимната обвързаност между марковата активност и състоянието на бизнес средата.

Целта на настоящата разработка е: в рамките на периода 2000-2019 г. да се изследва състоянието и динамиката на българската и чуждестранната маркова активност в България, измерена със заявени и регистрирани марки; да се установи влиянието върху марковата активност на регламентираните законови промени в областта на марките, и на непредвидими икономически промени; да се анализира съществуването на взаимна обвързаност между марковата активност и състоянието на бизнес средата. Периодът на изследване включва двадесет години, през които може да се наблюдава влиянието на важни икономически събития като присъединяването на България към Европейския съюз през 2007 г. и Световната икономическа криза през 2008-2009 г. Това позволява да се отчете динамиката в марковата активност спрямо тези конкретни събития и да се разкрие съществува ли връзка между марковата активност и изменящата се бизнес среда.

Хипотезата на автора е: Съществува взаимна обвързаност между марковата активност и условията на бизнес средата за развитие на предприятията.

В резултат на изследването е показана динамиката в българската и чуждестранната маркова активност в България за периода 2000-2019 г., както и българската маркова активност в чужбина. Разгледани са някои от съществуващите до момента направления в изследванията за марките и тяхната роля на индикатор за състоянието на средата за развитие на предприятията. Установена е ефективността на влиянието върху марковата активност на регламентираните законови промени през изследвания период в областта на марките. Потвърдено е съществуването на връзка между марковата активност и състоянието на бизнес средата.

The presented study examines the possibility to use trademark activity as an indicator of the state of the business environment.

The object of this study is legal protection of trademarks.

The subject of the study is the Bulgarian and foreign trademark activity over the period 2000 – 2019 and the mutual commitment between trademark activity and business environment.

The purpose of this study is to: within the period 2000-2019 to investigate the state and dynamics of Bulgarian and foreign trademark activity in Bulgaria, measured with trademark applications and registered trademarks; establish the impact of legislative changes on trademark activity in trademarks and unpredictable economic changes; analyze the existence of mutual commitment between trademark activity and the state of the business environment. The study period includes twenty years during which the impact of important economic events such as the accession of Bulgaria to the European Union in 2007 and the Global economic crisis in 2008-2009. This allows the dynamics of trademark activity to be considered compared to these specific events and reveal a link between trademark activity and the changing business environment.

The author's hypothesis is: There is mutual commitment between trademark activity and the business environment for business development.

As a result of the study, the dynamics in Bulgarian and foreign trademark activity in Bulgaria for the period 2000-2019, as well as the Bulgarian trademark activity abroad, are shown. Some of the existing directions in the trademark research and their role as an indicator of the state of the environment for the development of enterprises are examined. The effectiveness of the influence on the trademark activity of the regulated legal changes during the research period in the field of trademarks has been established. The existence of a link between trademark activity and the state of the business environment has been confirmed.

2. Nikolova-Minkova, V. (2022). The Trademark Application Activity in Bulgaria According to the Nice Classification and Economic Sectors for the Period 2010-2020. – Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), 31(7), pp. 109-141. (Scopus)

Настоящата студия представя състоянието и динамиката на българската и чуждестранна маркова активност в България, измерена чрез класовете на заявените марки за периода 2010-2020.

Обект на проучването е правната закрила на марките.

Субект на проучването е марковата заявителска активност в България за периода 2010-2020 и връзката ѝ с икономическите сектори и икономически дейности.

Основната цел на проучването е: в периода 2010-2020 да се изследва състоянието и структурата на марковата активност в България, измерена чрез броя класове, посочени в заявленията за регистрация на марки и да се установят приоритетните икономически сектори и икономически дейности в България. В тази връзка, на основата на съществуващи изследвания в областта, авторът адаптира и прилага Система за причисляване на класовете на стоките и услугите по Ницката класификация към Класификацията за икономически дейности. Връзката между българската и чуждестранната маркова активност е изследвана и чрез Корелационен анализ на ранговете (Рангов анализ по Спирман – Rsp) и метод на сравнението.

Обхватът на изследването (2010-2020) позволява наблюдение на протичащите изменения в структурата на марковата активност за продължителен период от време и предоставя възможност за разкриване на съществуващите връзки и взаимозависимости между българската и чуждестранната маркова заявителска активност в България.

Работната хипотеза е: Съществува висока степен на съвпадение между концентрацията на класовете на марковата активност от български и чуждестранни заявители по икономически сектори и икономически дейности, т.е. чуждестранната заявителска активност е насочена към икономически сектори и дейности, в които българската заявителска активност е по-висока.

Въз основа на проведените анализи, получените резултати могат да се използват за информационно обезпечаване на управленски решения, при разработване на цялостни бизнес стратегии и за по-висока ефективност при изграждане на стратегиите за управление на марките, а също така и за проследяване развитието на икономическите сектори в България в контекста на българската и чуждестранната маркова активност.

This study presents the state and dynamics of Bulgarian and foreign trademark activity in Bulgaria as measured by the NICE classes of the trademark applications for the period 2010-2020.

The object of this study is legal protection of trademarks.

The subject of the study is the trademark applicant activity in Bulgaria over the period 2010-2020 and its relationship with economic sectors and economic activities.

The main objective of the study is: in the period 2010-2020 to study the state and structure of trademark activity in Bulgaria, measured by the number of classes indicated in the applications for registration of trademarks and to establish the priority economic sectors and economic activities in Bulgaria. In this regard, based on existing research in the field, the author adapts and applies a System for concordance between the Nice classes to the Classification of Economic Activities. The relationship between Bulgarian and foreign trademark activity was also studied through Spearman's rank correlation analysis (Rsp) and Comparison method.

The scope of the study (2010-2020) allows monitoring of the ongoing changes in the structure of trademark activity for a long period of time and provides an opportunity to reveal the existing links and interdependencies between Bulgarian and foreign trademark applicant activity in Bulgaria.

The working hypothesis is: There is a high degree of coincidence between the concentration of the classes of trademark activity by Bulgarian and foreign applicants by economic sectors and economic activities, i.e. the foreign application activity is aimed at economic sectors and activities in which the Bulgarian applicant activity is higher.

Based on the conducted analyses, the results obtained can be used for information provision of management decisions, in the development of comprehensive business strategies and for higher efficiency in building trademark management strategies, as well as for tracking the development of economic sectors in Bulgaria in the context of Bulgarian and foreign trademark activity.

3. Nikolova-Minkova, V. (2023). Bulgarian and Foreign Patent Activity in Bulgaria and Bulgarian Patent Activity Abroad by Technological Areas and Fields for the Period 2010-2021. – Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), 32(5), pp. 82-114. (Scopus)

Като индикатор за технологичните промени в икономиката, патентите изразяват и изобретателския потенциал на конкретна държава да използва знанието и да го трансформира в потенциални икономически ползи.

В тази връзка, основната цел на изследването е: чрез анализ на българската и чуждестранната патентна активност в България и българската патентна активност в чужбина за периода 2010-2021 да се определи състоянието и динамиката на патентна активност; да се разкрият тенденциите на технологично развитие – по определени технологични области и направления и по държави патентоприетатели.

Обект на изследване в настоящата разработка е развитието на отделните технологични области и направления.

Предмет на изследване е българската и чуждестранната патентна активност в България за периода 2010-2021.

Анализът на патентната активност в България (национална и чуждестранна) ще позволи да се изготвят изводи и прогнози за технологичните възможности, разкриващи се както пред български и чуждестранни фирми, така и за държавата като цяло.

В резултат на изследването са разкрити тенденциите на технологично развитие по технологични области и направления, по държави патентоприетатели. Разгледани са и някои от съществуващите тенденции в патентните изследвания и ролята на патентите като индикатор за тенденциите на технологични изменения в икономиката.

Значимостта на изследването е да се разгледа ролята на патентите за разкриване на тенденциите на технологично развитие, а също така да постави основите на бъдещи задълбочени изследвания по въпроса.

As an indicator of technological change in the economy, patents also express the inventive potential of a specific country to exploit knowledge and transform it into potential economic benefits.

In this regard, the main goal of the study is: through an analysis of the Bulgarian and foreign patent activity in Bulgaria and the Bulgarian patent activity abroad for the period 2010-2021, to determine the state and dynamics of patent activity; to reveal the trends of technological development – in certain technological areas and directions and by patentee countries.

The object of research in this paper is the development of individual technological areas and directions.

The subject of research is the Bulgarian and foreign patent activity in Bulgaria for the period 2010-2021.

As a result of the research, the trends of technological development by technological areas and fields, by country patentees, were revealed. Some of the existing trends in patent research and the role of patents as an indicator of trends of technological change in the economy are also examined.

The significance of the study is to consider the role of patents in revealing trends of technological development, and to lay the foundations for future in-depth research on the issue.

1.2 НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ В НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ ИЛИ В РЕДАКТИРАНИ КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ

4. Георгиева, Р., В. Николова-Минкова. (2019). Структура и динамика на патентите за изобретения в България за периода 2001 – 2018. Научно приложно списание на Съюза на изобретателите в България „Изобретения, Трансфер, Иновации“, 4(25), с. 3 – 15, ISSN 1313-9657

Разработката е посветена на изследване на българската и чуждестранна патентна активност в България, измерена чрез брой патенти за изобретения, за периода 2001-2018 г. Проведени са анализи на структурата и динамиката на патентоването и са разкрити тенденциите на технологично развитие по технологични области и направления – класификационните индекси на Международната патентна класификация. Въз основа на резултатите и оценките от анализите са направени съответни изводи и прогнози.

Настоящото патентно проучване показва разнообразните възможности и целесъобразното използване на патентната статистика в качеството ѝ на икономически индикатор при анализ на технологично развитие по технологични области и направления. Изследването може да се използва като полезен инструмент при информационното обезпечаване на управленски решения, насочени към мониторинга на техническия прогрес и към научно-технологичното и иновационно развитие на България.

The research is devoted to the study of Bulgarian and foreign patent activity in Bulgaria, measured by the number of patents for inventions, for the period 2001-2018. the classification indexes of the International Patent Classification. Based on the results and estimates from the analyzes, appropriate conclusions and estimates are made. This patent study shows the various possibilities and appropriate use of patent statistics as an economic indicator in the analysis of technological development by

technological fields and areas. The research can be used as a useful tool in providing information for management decisions aimed at monitoring of technical progress and to the scientific and technological and innovative development of Bulgaria

5. Георгиева, Р., Николова-Минкова, В. (2020). Патентите за изобретения в България по технологични направления и икономически сектори и раздели за периода 2001-2018. Научно-приложно списание на съюза на изобретателите в България „*Изобретения, Трансфер, Иновации*”, София, 1(26), с. 8-24, ISSN: 1313-9657.

В разработката са изследвани приложни аспекти на Система за съответствие между Класификацията на икономическите дейности в България (КИД-2008) и Международната патентна класификация (МПК). Системата е създадена за да е възможно патентите за изобретения да бъдат причислявани към конкретни икономически сектори за целите на разнообразни видове икономически анализи, ползващи и патентно-базирани индикатори. Практическата приложимост на системата за съответствие е доказана чрез нейното използване при анализите на българската и чуждестранната патентна активност в България за периода 2001-2018г. Резултатите от изследването показват, че чуждестранните фирми патентоват в България в технологични направления и икономически сектори с по-високо местно технологично ниво, т.е. такива с по-висока българска патентна активност. Идентифицирани са и приоритетните за икономическо развитие направления и сектори в българската икономика

The report examines the applied aspects of the System for Correspondence between the Classification of Economic Activities in Bulgaria and the International Patent Classification. The system is designed to allow patents for inventions to be assigned to specific economic sectors for the purposes of various types of economic analysis, using patent-based indicators. The practical applicability of the compliance system is proven by its use in the analysis of the Bulgarian and foreign patent activity in Bulgaria for the period 2001-2018. The results of the study show that foreign companies patent in Bulgaria in technological areas and economic sectors with a higher local technological level, ie. those with higher Bulgarian patent activity. The priority directions and sectors for economic development in the Bulgarian economy have also been identified.

6. Николова-Минкова, В. (2020). Търговските марки в ритейл сектора през 2020, *Академично списание „Управление и образование”*, том 16 (2), Бургас, изд. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 128 – 137, ISSN 13126121

Представената статия разглежда въздействието на непредвидени фактори върху дейността на компаниите, какъвто фактор се оказва пандемията COVID-19.

Влиянието на COVID-19 се разпростира мълниеносно върху всички сфери на икономиката. Преди началото на пандемията търговските марки в ритейл сектора следват своята концепция за развитие и тяхната стойност се повишава с устойчиви темпове, макар да се наблюдава разместване в челните позиции. Коронавирусът даде нов старт на ожесточената борба между марките, която в момента се води не за спечелване на пазарни позиции, а за оцеляване.

Целта на разработката е да представи състоянието на търговските марки в ритейл сектора през 2020 г., изменено под влиянието на настъпваща за световната икономика рецесия. В тази връзка са разгледани както предпоставките за създаване имиджа на търговските марки, така и формираната на тази основа лоялност на потребителите. Изяснени са видовете лоялност и факторите, които влияят върху нейното изграждане. Анализирани са съставът на стойността на марката и е изведена класация на десетте глобални марки с най-висока стойност. Изследвано е влиянието на COVID-19 върху стойността на търговските марки от топ 50 в ритейл сектора и тенденциите в потребителското търсене, изменени под влияние на пандемията.

The presented article examines the impact of unforeseen factors on the activities of companies, such as the COVID-19 pandemic.

The impact of COVID-19 is spreading rapidly to all areas of the economy. Before the start of the pandemic, trademarks in the retail sector followed their concept of development and their value increased at a sustainable pace, although there was a shift in the top positions. The coronavirus has given a new start to the fierce struggle between brands, which is currently being waged not to gain market positions, but to survive.

The aim of the study is to present the state of trademarks in the retail sector in 2020, as modified by the coming recession for the world economy. In this regard, both the prerequisites for creating the image of trademarks and the consumer loyalty formed on this basis are considered. The types of loyalty and the factors that influence its construction are clarified. The composition of the brand value is analyzed and a ranking of the ten global brands with the highest value is derived. The impact of COVID-19 on the value of top-50 brands in the retail sector and trends in consumer demand, as altered by the pandemic, is examined

7. Nikolova-Minkova, V. (2020). Trade Marks in Europe and Their Competitiveness, *Trakia Journal of Sciences*, Vol. 18, Suppl. 1, pp. 410-416

В съвременните условия на развитие на пазарите, опосредствани от глобализацията и засилената конкуренция, все по-трудно за потребителите е да осъществят верния избор на желаната стока. Потребителите търсят не само разнообразие сред асортиментите на търговците, но и сигурност при осъществяване на покупка. Това налага отчитане влиянието на качеството на предлаганите продукти и създаване на силни търговски марки, които въплъщават в себе си идеята за качеството на марковото потребление. Посоченото се явява и основание компаниите да се конкурират в създаването на мощни търговски марки и брандове, чрез които да привлекат повече потребители и да завоюват по-голям пазарен дял.

Настоящата разработка има за цел да изследва водещите търговски марки в Европа и да анализира условията за развитие на тяхната конкурентоспособност. В тази връзка, чрез прилагане на емпирични методи на изследване (проучване, сравнение и анализ на експертни оценки), е изяснена същността на търговската марка и бранда, формирането на стойността им въз основа на изградения имидж. Резултатите от използваните методи разкриват най-стойностните търговски марки за Европа, както и предпоставките за формиране лоялността на потребителите към тях. В заключение са изведени препоръки за повишаване конкурентоспособността на бранда, които могат да допринесат за повишаване на лоялността на потребителите.

In today's conditions of market development, mediated by globalization and increased competition, it is increasingly difficult for consumers to make the right choice of the desired product. Consumers are looking not only for variety among the assortments of traders, but also for security in making a purchase. This requires considering the impact of the quality of the products offered and the creation of strong trademarks that embody the idea of the quality of branded consumption. This is also a reason for companies to compete in the creation of powerful trademarks and brands to attract more consumers and gain more market share.

This paper aims to examine the leading brands in Europe and to analyze the conditions for the development of their competitiveness. In this regard, by applying empirical methods of research (research, comparison, and analysis of expert assessments), the essence of the trademark and the brand, the formation of their value based on the built image, is clarified. The results of the methods used reveal the most valuable trademarks in Europe, as well as the prerequisites for the formation of consumer loyalty to them. In conclusion, recommendations for increasing the competitiveness of the brand are outlined, which can contribute to increasing consumer loyalty.

8. Николова-Минкова, В. (2021). Изследване зависимостта между равнището на конкурентоспособност и марковата заявителска активност на държавите от ЕС-27. *Икономическа мисъл*, том 66, бр. 5, стр. 59-78, ISSN 0013-2993.

През настоящия етап от развитие на конкуренцията все по-голямо внимание се обръща на въпроса за закрилата на интелектуална собственост. Обектите на интелектуална собственост не само индикират за технологичното развитие на икономиката, но и характеризират иновационния потенциал на дадена държава и способността ѝ да трансформира създадените знания в икономически блага.

Във връзка с това обект на представеното изследване е правната закрила на марките. Предмет на изследването е връзката между равнището на конкурентоспособност и марковата заявителска активност на държавите-членки на ЕС-27.

Основната цел е чрез сравнение на индекса на конкурентоспособност с марковата заявителска активност за държавите от ЕС-27 и анализ на връзката между тях да се докаже положителна корелация между променливите, като едновременно се очертае и мястото на България в европейското пространство.

Работната (изследователската) хипотеза на автора е: Марковата заявителска активност е в положителна корелационна връзка с конкурентоспособността на държавите-членки на ЕС-27

В резултат на проведеното проучване е представено равнището на конкурентоспособност на държавите от ЕС-27 през 2019 г. Показано е и състоянието на марковата активност за същата година, измерено с брой заявени марки за включените в проучването държави. Изследвана е връзката „конкурентоспособност на националната икономика – маркова заявителска активност“ през 2019 и през 2017 г. Потвърдено е наличието на положителна корелационна връзка между марковата активност и равнището на конкурентоспособност на държавите от ЕС-27 за изследваните години.

At the current stage of competition development, increasing attention is being paid to the issue of intellectual property protection. Objects of intellectual property not only indicate the technological development of the economy, but also characterize the innovation potential of a country and its ability to transform the created knowledge into economic goods.

In this regard, the object of the study submitted is the legal protection of trademarks. The subject of the study is the relationship between the level of competitiveness and the trademark applicant activity of the EU-27 Member States.

The main goal is by comparing the competitiveness index with the trademark applicant activity for the EU-27 countries and analysing the relationship between them to prove a positive correlation between the variables, while at the same time outlining Bulgaria's place in the European space.

The author's working (research) hypothesis is: Trademark applicant activity is in a positive correlation relationship with the competitiveness of the EU-27 Member States

As a result of the survey, the level of competitiveness of the EU-27 countries in 2019 is presented, and the state of trademark activity for the same year, measured by the number of trademarks applied for the countries included in the survey, is also shown. The relationship "competitiveness of the national economy – trademark applicant activity" in 2019 and 2017 is studied. The existence of a positive correlation relationship between trademark activity and the level of competitiveness of the EU-27 countries for the studied years is confirmed.

9. Николова-Минкова, В. (2021). Сравнителен анализ на секторите със силни брандове в някои европейски държави (2013-2020). Влияние на COVID-19, *Eastern Academic Journal*, Issue 1, pp. 69-87, April, 2021, ISSN: 2367-738.

Процесът на глобализация разширява многократно възможностите, откриващи се пред икономически силните държави и създава благоприятни условия за развитие на компаниите.

Навлизайки на световния пазар, за да запазят своята разпознаваемост, компаниите повече от всякога използват положителния имидж и репутация, както и натрупаните позитивни впечатления в потребителите. В тази връзка, брандовете се налагат като мощни активи, отличаващи и диференциращи компаниите и техните продукти. Те са и един от факторите, изграждащи конкурентоспособността на предприятията

Настоящата разработка представя развитието на икономическите сектори в няколко европейски държави, в които се наблюдава концентрация на високо стойностни брандове. Акцент е поставен върху въздействието на пандемията COVID-19, като непредсказуем за компаниите фактор, пораждащ негативни икономически последици.

Периодът на изследването (2013-2020) обхваща два значими за икономическата среда на развитие етапа – първият е свързан с периода на възстановяване след Световната икономическа криза, а вторият обхваща началото на пандемията COVID-19. Акцент в настоящата разработка е анализът на икономическите сектори на някои от държавите в Европа, в които има силно присъствие на брандове с висока стойност. Сравнението включва времето от 2013 до 2020 г. Този обширен период позволява да се разграничат тенденциите, характерни за възстановителния етап след икономическата криза от 2009 г. от тези, присъщи на оказаното от пандемията негативно въздействие през 2020 г., както и благоприятната възможност за развитие брандовете между двете негативни събития.

The process of globalization expands many times the opportunities open to economically strong countries and creates favorable conditions for the development of companies. Entering the global market to maintain their recognition, companies more than ever use the positive image and reputation, as well as the accumulated positive impressions in consumers. In this regard, brands establish themselves as powerful assets, distinguishing and differentiating companies and their products. They are also one of the factors that build the competitiveness of enterprises.

This paper presents the development of economic sectors in several European countries where there is a concentration of high-value brands. Emphasis is placed on the impact of the COVID-19 pandemic as an unpredictable factor for companies, causing negative economic consequences.

The survey period (2013-2020) covers two significant stages for the economic development environment – the first is related to the recovery period after the global economic crisis, and the second covers the beginning of the COVID-19 pandemic. The focus of this paper is the analysis of the economic sectors of some of the countries in Europe where there is a strong presence of high-value brands. This extensive period allows to distinguish the trends typical of the recovery stage after the economic crisis of 2009 from those inherent in the negative impact of the pandemic in 2020, as well as the favorable opportunity for brand development between the two negative events.

10. Nikolova-Minkova, V. (2021). Global Brands Under The Influence Of COVID-19, *Trakia Journal of Sciences*, Vol. 19, Suppl. 1, pp. 99-106, ISSN 1313-3551 (online), doi:10.15547/tjs.2021.s.01.014

Развитието на модерния бизнес зависи в голяма степен от способността на компаниите да се конкурират. Все повече компании ангажират ресурс в създаването на уникален продукт, способен да удовлетвори и най-взискателните потребители. Закрилата на тези продукти от неправомерно използване се осъществява чрез обектите на интелектуална собственост, които от счетоводна гледна точка се определят като нематериални активи. Интерес за настоящата разработка представляват търговските марки като нематериален актив, които чрез използването на маркетинговия инструментариум от компаниите се превръщат в мощни брандове за милиарди долари. Целта на настоящата статия е да се представи изменението в стойността на водещите световни брандове под влияние на COVID-19. Чрез използване на емпирични методи (проучване, сравнение и анализ на експертни оценки) разработката изяснява ролята на нематериалните активи

за конкурентоспособността на компаниите и важноста на търговските марки и брандовете като конкурентно предимство. Резултатът от проучването извежда прогнози за най-стойностните глобални брандове за 2021 г. В заключение е обобщена ролята на марките и брандовете за обществото като цяло и в частност за потребителите.

The development of modern business depends to a large extent on the ability of companies to compete. More and more companies engage resource in creating a unique product capable of satisfying and the most demanding users. The protection of these products of unlawful use is carried out through intellectual property sites which are defined as intangible assets. Objects of scientific interest in this study are trademarks as an intangible asset that, using marketing tools, turn into powerful brands for billions of dollars. The purpose of this article is to present the change in the value of world brands under the influence of COVID-19. By using empirical methods (study, comparison, and analysis of expert assessments), the paper clarifies the role of intangible assets for the competitiveness of companies and the importance of trademarks and brands as a competitive advantage. The results of the study show predictions about the most valuable global brands for 2021. In conclusion, the role of trademark and brands for society as a whole and for consumers is summarized.

11. Николова-Минкова, В. (2022). Кръгова икономика, устойчиво развитие и еко-инновации. *Академично списание „Управление и образование“*, том 18 (2), Бургас, изд. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, стр. 68-77, ISSN 13126121

Концепцията за кръгова икономика придобива съществено значение през последните години. Нейната роля както за устойчивото развитие на икономиката, така и за управлението на околната среда е безспорна, което предопределя високият интерес на изследователите в тази област. Значим двигател на процесите по трансформация на икономиката от линейния модел „добив – производство – потребление – отпадък“ към кръгов модел на икономика се явяват иновациите. Те стоят в основата на трансформиране на отраслите в посока на устойчивост по отношение на околната среда.

Целта на настоящото изследване е чрез представяне на ролята на кръговата икономика за постигане на устойчиво развитие, да се очертае мястото на екологичните иновации в процеса на трансформация. За постигане на така изведената цел е направено следното: изяснена е същността на кръговата икономика и е дефинирана концепцията за устойчиво развитие; определен е обхватът на екологичните иновации и е проследена динамиката на патентната активност в областта на екологичните технологии за периода 2012-2021 г., осъществена чрез Европейския патентен офис.

В заключение са изведени някои от трудностите пред реализирането на целите на кръговата икономика и еко-инновациите.

The concept of circular economy has become essential in recent years. Its role in both the sustainable development of the economy and the management of the environment is indisputable, which predetermines the high interest of researchers in this field. Innovations are a significant driver of the processes of transformation of the economy from the linear model "extraction – production – consumption – waste" to a circular model of the economy. They underpin transforming industries towards environmental sustainability.

The aim of this study is by presenting the role of the circular economy in achieving sustainable development, to outline the place of eco-innovations in the process of transformation. To achieve this goal, the following is made: the essence of the circular economy is clarified, and the concept of sustainable development is defined; The scope of eco-innovation is defined and the dynamics of patent activity in the field of environmental technologies for the period 2012-2021, implemented through the European Patent Office, is traced.

In conclusion, some of the difficulties in achieving the objectives of the circular economy and eco-innovation are outlined.

12. Nikolova-Minkova, V. (2023). Managing Intellectual Property to Achieve Economic Growth, *Quest Journals, Journal of Research in Business and Management*, Vol. 11, Iss.6, pp. 53-62, ISSN 2347-3002

С развитието на икономиката и взаимоотношенията между стопанските субекти и особено в контекста на икономиката на знанието, успехът на предприятията до голяма степен зависи от възможността за създаване, придобиване, опазване и ефективно управление правата върху интелектуална собственост. Тази разработка извежда на преден план интелектуалната собственост като стратегически актив за предприятията, чието ефективно управление може да допринесе за повишаване тяхната конкурентоспособност и устойчивост на непредвидени икономически сътресения. В тази връзка е представена информация за интелектуалната собственост като бизнес актив, дефиниран е процесът на нейното управление и стратегическата му роля за постигане на конкурентоспособност и икономически растеж. Предложени са и някои от по-широко известните и прилагани в практиката стратегии за управление на интелектуалната собственост за бизнес цели. В заключение са изведени икономическите ползи от управлението на интелектуалната собственост и връзката им с постигането на икономически растеж.

With the development of the economy and the relationships between economic actors, especially in the context of the knowledge economy, the success of enterprises largely depends on the possibility of creating, acquiring, protecting, and effectively managing intellectual property rights. This work brings to the fore intellectual property as a strategic asset for enterprises whose effective management can contribute to their competitiveness and resilience to unforeseen economic shocks. In this regard, information about intellectual property as a business asset is presented, the process of its management and its strategic role in achieving competitiveness and economic growth are defined. Some of the more widely known and applied strategies for managing intellectual property for business purposes are also proposed. In conclusion, the economic benefits of intellectual property management and their relationship with the achievement of economic growth are outlined.

13. Nikolova-Minkova, V. (2023). Intellectual Property Management for SMEs, *International Journal of Financial Studies, Economics and Management*, 2023, Vol.2, No 3, pp. 1-16, ISSN 2820-6967, <https://doi.org/10.2022/ijfsem.v2i3.129>

Като основен елемент на икономиката на знанието интелектуалната собственост намира широко приложение в съвременното управление на компаниите. Осъзнаването на факта, че в качеството си на носител на знание, интелектуалната собственост може да се превърне в конкурентно предимство, налага предприятията да синхронизират стратегията си за управление със стратегията за управление на интелектуалната си собственост. Това представлява трудност за малките и средни предприятия (МСП), които тепърва навлизат на конкурентния пазар. Осъзнавайки ролята на интелектуалната собственост като стратегически актив се увеличава възможността за МСП да генерират максимални икономически изгоди от управлението на правата върху интелектуална собственост, която се превръща в средство за развитие и способ за създаване на стойност. Настоящата разработка е насочена към разкриване на възможните стратегии за избор на режим на закрила на интелектуалната собственост на МСП. В тази връзка е изяснена концепцията за управление на интелектуалната собственост, представени са етапите на управление на интелектуалната собственост и е обоснована необходимостта от разработване на стратегия на управление на интелектуалната собственост, както и внедряването на тази стратегия в общата стратегия на за управление и развитие на компанията. Изведени са предпоставките за

разработване на стратегия за избор на механизъм за закрила на притежаваните от МСП обекти на интелектуална собственост. В заключение са очертани трудностите пред малките и средни предприятия, свързани със системата на интелектуална собственост.

As a fundamental element of the knowledge economy, intellectual property is widely used in the modern management of companies. Awareness of the fact that, as a carrier of knowledge intellectual property can become a competitive advantage, requires enterprises to synchronize their management strategy with their intellectual property management strategy. This is difficult for small and medium-sized enterprises (SMEs) that are just entering the competitive market. Realizing the role of intellectual property as a strategic asset, the opportunity for SMEs to generate maximum economic benefits from the management of intellectual property rights increases, which becomes a means of development and a means of creating value. The present study is aimed at revealing strategies for choosing a regime for the protection of intellectual property of SMEs. In this regard, the concept of intellectual property management is clarified, the stages of intellectual property management are presented and the need to develop an intellectual property management strategy is justified, as well as the implementation of this strategy in the overall management and development strategy of the company. The prerequisites for developing a strategy for choosing a mechanism for the protection of the objects of intellectual property owned by SMEs are outlined. In conclusion, the difficulties faced by small and medium-sized enterprises related to the intellectual property system are outlined.

14. Николова-Минкова, В. (2020). Анализ на търговските марки в ритейл сектора за периода 2012 – 2019. *Сборник доклади от годишна Университетска научна конференция*, том 8, В. Търново, ИК на НБУ „В. Левски“, 224-233, ISSN 1314-1937

Съвременната търговия с бързооборотни стоки се развива с динамични темпове, повлияна в значителна степен от процесите на интернационализация и глобализация, както и от непрекъснатите изменения в потребителското търсене и финансови възможности. За да задържат вниманието на потребителя, търговците са принудени да усъвършенстват своето предлагане, като внедряват иновативни решения, улесняващи и подобряващи процеса на осъществяване на покупка.

Докладът е фокусиран върху изследване на търговските марки в търговията с бързооборотни стоки и тяхното развитие за периода 2012 -2019 г. Обоснована е ролята на марката като фактор, способстващ за повишаване конкурентоспособността на ритейлърите. Представени са брандовете от ритейл сектора с най-висока стойност за периода на изследване и динамиката на изменение на тази стойност. Анализирани са състоянието на ритейл сектора и са изведени тенденциите за развитие през 2020 г. под влияние на COVID-19.

Въз основа на изготвения анализ е открояна съществената роля на политиката по управление на търговските марки като нематериален актив, който допринася за постигане на устойчиви резултати дори при икономически сътресения и кризи, като тези породени от пандемията.

Modern Fast-moving consumer goods (FMCG) trade is developing at a dynamic pace, influenced to a significant extent by the processes of internationalization and globalization, as well as by the continuous changes in consumer demand and financial opportunities. To keep the attention of the consumer, traders are forced to improve their offering by implementing innovative solutions that facilitate and improve the process of making a purchase.

The report is focused on a study of trademarks in FMCG trade and their development for the period 2012 -2019. The role of the trademark as a factor contributing to increasing the competitiveness of retailers is justified. The brands from the retail sector with the highest value for the study period and the dynamics of change in this value are presented. The state of the retail sector is analyzed and the development trends in 2020 under the influence of COVID-19 are outlined.

Based on the analysis, the essential role of trademark management policy as an intangible asset that contributes to achieving sustainable results even in economic shocks and crises such as those caused by the pandemic is highlighted.

15. Николова-Минкова, В. (2020). Влияние на конкурентното предимство на търговските марки върху потребителите. *Сборник доклади от годишна Университетска научна конференция*, том 8, В. Търново, ИК на НВУ „В. Левски“, 234-243, ISSN 1314-1937

Търговските марки придобиват все по-голямо значение с развитието на търговията и засилената глобализация. Използвани като символ на качество и мощно средство за реклама в съвременето, търговските марки са както фактор за успех на търговските фирми и средство за постигане на икономически растеж, така и възможност за привличане на потребителите и тяхната лоялност.

Целта на настоящия доклад е анализиране влиянието, което осъществяват търговските марки и тяхното конкурентно предимство върху потребителите.

Обект на настоящото изследване са потребителите в търговията на дребно.

Предмет на изследването е поведението на потребителя, предопределено от влиянието на търговските марки и тяхната конкурентоспособност.

Основната теза на изследването е, че търговските марки и тяхното конкурентното предимство влияят върху потребителите при вземане на решение за покупка.

В резултат на проучването е изяснена същността на търговските марки, посочени са икономическите изгоди за предприятията от управлението на търговските марки като актив и е анализирано влиянието на търговските марки върху потребителите. Изведени и доказани са хипотези, имащи пряка връзка с конкурентното предимство, което създават търговските марки за предприятията. Получените резултати от проведеното изследване позволяват да се направят следните изводи:

1. Наложилите се търговски марки, носещи определено конкурентно предимство, са достатъчно условие потребителите да изберат една стока пред друга.

2. Имиджът на търговската марка, нагласите и внушенията които предизвиква в потребителите са силен мотивационен фактор, който може да окаже влияние, независимо от получаваните от потребителите доходи.

3. Търговските марки и присъщите им характеристики са мощен фактор за привличане на потребителите, поради което предприятията трябва да използват в максимална степен възможностите за икономически изгоди, които носят.

Trademarks are becoming increasingly important with the development of trade and increased globalization. Used as a symbol of quality and a powerful tool for advertising in modern times, trademarks are both a success factor for commercial companies and a means of achieving economic growth, as well as an opportunity to attract consumers and their loyalty.

The purpose of this report is to analyze the impact of trademarks and their competitive advantage on consumers.

The object of this study is consumers in the retail trade.

The subject of the study is the behavior of the consumer, predetermined by the influence of trademarks and their competitiveness.

The main thesis of the study is that trademarks and their competitive advantage influence consumers when making a purchase decision.

As a result of the research, the essence of trademarks was clarified, the economic benefits for enterprises from the management of trademarks as an asset were pointed out and the impact of trademarks on consumers was analyzed. Hypotheses directly related to the competitive advantage created by

trademarks for enterprises are derived and proven. The results obtained from the conducted research allow the following conclusions to be drawn:

1. Established trademarks bearing a certain competitive advantage shall be a sufficient condition for consumers to choose one product over another.
2. The trademark image, attitudes, and suggestions it evokes in consumers are a strong motivational factor that can have an impact, regardless of the income received by consumers.
3. Trademarks and their intrinsic characteristics are a powerful factor in attracting consumers, and businesses must therefore make the most of the opportunities for economic benefits they bring.

16. Николова-Минкова, В. (2020). Конкурентоспособност на търговските марки на глобалния пазар, *Сборник с доклади от Първа национална научна конференция за студенти, докторанти и млади учени „Иновации и конкурентоспособност“*, Пловдив, FastPrintBooks, стр.121-129, ISSN 2738-7534.

Съвременните тенденции на развитие на търговията се характеризират с процеса на глобализация в световен мащаб. Превръщането на националните пазари в глобален пазар, който обхваща целия свят поставя пред компаниите редица въпроси – Как да наложат своите продукти на пазара? Как да направят продуктите разпознаваеми от потребителите? Как да привлекат повече потребители? На всички посочени въпроси може да се даде еднозначен отговор: „Да се създаде такава търговска марка, в която потребителят открива удовлетворение на своите потребности, която се свързва с високо качество и на която ще отдаде своята лоялност.”

Целта на настоящата разработка е да се разкрие спецификата на търговската марка като фактор за успех на бизнеса.

Обект на проучването са икономическите сектори, в които са регистрирани търговските марки.

Предмет на изследването са търговските марки, оказващи влияние върху потребителския избор.

Основната теза на изследването е, че конкурентното предимство, което създават търговските марки, е мощен фактор за привличане на потребители и повишаване конкурентоспособността на компаниите.

В резултат на изследването са изведени преимуществата за компаниите, създавани от наложилите се на пазара търговски марки (брандове), изяснено е конкурентното предимство, което създават търговските марки за бизнеса, разкрит е процеса на позициониране на марките в съзнанието на потребителя и са предоставени данни за наложилите се световни марки (брандове) и техните позиции на пазара.

Modern trends of trade development are characterized by the process of globalization worldwide. Turning national markets into a global market that spans the globe poses several questions to companies – How to impose their products on the market? How to make products recognizable by consumers? How to attract more users? All the above questions can be answered unambiguously: "To create such a trademark in which the consumer finds satisfaction of his needs, which is associated with high quality and to which he will give his loyalty."

The purpose of this paper is to reveal the specifics of the trademark as a success factor for the business.

The object of the study is the economic sectors in which trademarks are registered.

The subject of the study is trademarks that influence consumer choice.

The main thesis of the study is that the competitive advantage created by trademarks is a powerful factor for attracting consumers and increasing the competitiveness of companies.

As a result of the research, the advantages for companies created by established trademarks (brands) are outlined, the competitive advantage created by trademarks for businesses is clarified, the process of

positioning brands in the mind of the consumer is revealed and data on the established global trademarks (brands) and their positions on the market are provided.

17. Георгиева, Р., Николова-Минкова, В. (2020). Структура и динамика на националната патентна активност в България за периода 2001-2019, *Международна научна конференция УНИТЕХ`20*, т. 2, Габрово, УИ Васил Априлов, 137-142, ISSN 1313-230X

Целта на настоящата разработка е, чрез математико-статистически анализи на структурата и динамиката на националната патентна активност в България, за периода 2001-2019 г., измерена с брой издадени патенти за изобретения на български патентоприетатели, да се разкрият тенденциите в технологичното развитие по разделите на Международната патентна класификация, да се изследва институционалната принадлежност на патентите и да се направят съответни констатации и изводи.

Актуалността на проблематиката се предопределя от относително ниската степен на институционализираност на българската патентна активност в България през последните 19 години. След 2016 г. обаче се наблюдава известна промяна в посока обръщане на някои тенденции в институционалната структура, което обуславя изследователския интерес към настоящата тематика.

The aim of this paper is, through mathematical-statistical analyses of the structure and dynamics of national patent activity in Bulgaria, for the period 2001-2019, measured by the number of patents granted for inventions of Bulgarian patent owners, to reveal the trends in technological development under the sections of the International Patent Classification, to examine the institutional affiliation of patents and to make relevant findings and conclusions.

The topicality of the issues is predetermined by the relatively low degree of institutionalization of Bulgarian patent activity in Bulgaria over the past 19 years. After 2016, however, there has been some change in the direction of reversing some trends in the institutional structure, which determines the research interest in the current topic.

18. Николова-Минкова, В. (2020). Конкурентни предимства и икономически изгоди от лицензирането на обекти на индустриална собственост, *Международна научна конференция УНИТЕХ`20*, т. 2, Габрово, УИ Васил Априлов, 143-148, ISSN 1313-230X

Технологичните идеи и интелектуалните продукти съпътстват съвременния живот, което налага да се запознаем по-подробно с начина по който те достигат до крайните потребители и ползватели. Възникнали като идея, постепенно технологиите могат да прераснат в правно защитен обект на индустриалната собственост и да генерират икономически изгоди за своя собственик.

Актуалността на тематиката се определя от все още ниската степен на патентна култура и грамотност в преобладаваща част от българските индустриални предприятия.

Настоящата разработка е насочена към разкриване спецификата на лицензионната дейност като средство за разпространяване на технологии и на тази основа повишаване конкурентоспособността на предприятията. В тази връзка е изяснена същността на технологичния трансфер на обектите на индустриална собственост, когато те са предмет на лицензионна сделка.

Изведени са положителните аспекти от лицензирането на обекти на индустриална собственост и за двете страни по патентно-лицензионните сделки

Technological ideas and intellectual products accompany modern life, which requires us to get acquainted in more detail with the way they reach end users and users. Having emerged as an idea,

technology can gradually grow into a legally protected object of industrial property and generate economic benefits for its owner.

The topicality of the subject matter is determined by the still low level of patent culture and literacy in most Bulgarian industrial enterprises.

This paper is aimed at revealing the specifics of licensing activities as a means of disseminating technologies and on this basis increasing the competitiveness of enterprises. In this regard, the essence of the technological transfer of industrial property objects when they are the subject of a licensing transaction is clarified.

The positive aspects of the licensing of industrial property for both parties to the patent and licensing transactions are outlined.

19. Nikolova-Minkova, V. (2020). Components of Customer Based Brand Equity, *Third International Scientific Conference 'ISCTBL 2020' Challenges Of Tourism And Business Logistics In The 21st Century*, Publ: Faculty of Tourism and Business Logistics, Goce Delchev University of Shtip, pp.79-89, ISBN 978-608-244-779-7

Изследваната в настоящата разработка тематика е от съществено значение за компаниите и за управлението на търговската марка като основа за развитие на мощен бранд, чрез който да се привличат и задържат клиенти, да се защитават пазарни позиции и да се постига устойчиво на икономически сътресения развитие.

Съвременният потребител е изправен пред трудната задача да избере най-подходящият за него продукт пред редица аналози, които притежават сродни характеристики, но се предлагат под името на различни брандове. В тази трудна задача, от съществено значение са отношението и възприятията на потребителите към предлаганите брандове. Тази връзка между, вътрешните нагласи и потребителското поведение по време на покупка, е обект на изследователски анализи и най-общо представя ценността на бранда за потребителя.

Целта на разработката е да се представят елементите, формиращи потребителската ценност на бранда и тяхното влияние върху решението за покупка. В тази връзка, чрез използване на емпирични методи са анализирани редица авторови възгледи по въпроса за ценността на бранда и са изведени нейните елементи. В резултат на изследването е представена спецификата на всеки един от елементите, формиращи ценността на бранда. Тези елементи се явяват отправни точки за засилване влиянието на компаниите върху потребителите. В заключение са изведени препоръки за повишаване ценността на бранда в съзнанието на потребителя.

The topics studied in this paper are essential for companies and for trademark management as a basis for the development of a powerful brand to attract and retain customers, to protect market positions and to achieve sustainable to economic shocks development.

The modern consumer faces the difficult task of choosing the most suitable product for him over several analogues that have similar characteristics but are offered under the name of different brands. In this difficult task, the attitude, and perceptions of consumers to the brands offered are essential. This relationship between internal attitudes and consumer behavior during purchase is the subject of research analyses and generally represents the value of the brand for the consumer.

The purpose of the development is to present the elements that form the consumer equity of the brand and their influence on the purchase decision. In this regard, using empirical methods, several author's views on the issue of brand equity have been analyzed and its elements have been deduced. As a result, the study presents the specifics of each of the elements that form the equity of the brand. These elements are starting points for strengthening the influence of companies on consumers. In conclusion, recommendations for increasing the brand equity in the mind of the consumer are outlined.

20. Panayotova, Sv., **Nikolova-Minkova, V.** (2020). Intellectual Property In Digital Environment, *Third International Scientific Conference 'ISCTBL 2020' Challenges Of Tourism And Business Logistics In The 21st Century*, Publ: Faculty of Tourism and Business Logistics, Goce Delchev University of Shtip, pp.89-99, ISBN 978-608-244-779-7

Интелектуалната собственост и нейните обекти са значим елемент от политиката на съвременното предприятие. Наред с развитието на техниката и технологиите, интелектуалната собственост се превърна в мощен икономически фактор, носещ специфично значение в условията на дигитална среда. Целта на настоящия доклад е да се изясни същността на интелектуалната собственост и нейното проявление в дигиталното пространство. В тази връзка, чрез използване на емпирични методи на проучване са анализирани обектите на интелектуалната собственост, както и тяхното проявление в дигитална среда.

В резултат на изследването е изведена авторова дефиниция за интелектуалната собственост, определен е обхватът на интелектуалната собственост и е представена ролята на интелектуалната собственост в процеса на дигитализация. В заключение са изведени препоръки към управлението на обектите на интелектуална собственост в дигитална среда. Подчертано е значението на управлението на обектите на интелектуална собственост в дигитална среда, което трябва да се съобрази с липсата на териториалност в интернет и невъзможността за ограничаване използването на обекта на закрила извън териториите и лицата, за които авторът е дал своето съгласие

Intellectual property and its objects are a significant element of the policy of modern enterprise. Along with the development of technology and technology, intellectual property has become a powerful economic factor bearing a specific importance in the digital environment. The aim of this report is to clarify the nature of intellectual property and its manifestation in the digital space. In this regard, using empirical methods of study (comparison, and analyses) are analyzed objects of intellectual property, as well as their manifestation in the digital environment.

As a result of the study, an author's definition of intellectual property is derived, the scope of intellectual property is defined and the role of intellectual property in the process of digitalization is presented. In conclusion, recommendations for the management of intellectual property objects in a digital environment are outlined. It is emphasized the importance of the management of intellectual property objects in the digital environment, which must consider the lack of territoriality on the Internet and the impossibility of limiting the use of the object of protection outside the territories and the persons for whom the author has given his consent

21. Николова-Минкова, В. (2021). Марковата активност – индикатор за иновации, *Кръгла маса с международно участие „Търговията – научно знание и бизнес реалност“*, Академично издателство „Ценов“, стр. 279-286, ISBN 978-954-23-2005-0

Иновациите са ключов източник на конкурентно предимство за предприятията още от началото на индустриалната революция и като такъв те имат основна роля в развитието на фирмите и световните икономики. Този факт предопределя изследователския интерес към разкриването на нови методи за оценяване на иновационната ефективност.

Целта на настоящия доклад е да се разкрие ролята на марковата активност (заявителска и/или регистрационна) като иновационен индикатор. В тази връзка е направен обзор на научната литература и са представени различни авторски позиции за нарастващата значимост на марките в съвременния бизнес и по-специално като индикатор за измерване на иновациите. Представена е информация за мотивите за регистрация на марка в зависимост от етапа от цикъла на развитие, в който попада фирмата и фазата на иновационния цикъл. Доказана е ролята на марката като иновационен индикатор, особено подходящ в случаите, в които иновативните продукти на фирмите не могат да се защитят с патенти.

Innovation has been a key source of competitive advantage for enterprises since the beginning of the Industrial Revolution and as such it has a major role to play in the development of companies and global economies. This fact predetermines the research interest in revealing new methods for assessing innovation efficiency.

The purpose of this report is to reveal the role of trademark activity (applicant and/or registration) as an innovation indicator. In this regard, a review of the scientific literature is made, and different authoring positions are presented on the growing importance of trademarks in modern business and as an indicator for measuring innovation. Information on the reasons for registration of a trademark is presented, depending on the stage of the development cycle in which the company falls and the phase of the innovation cycle. The role of the trademark as an innovation indicator has been proven, especially suitable in cases where innovative products of companies cannot be protected by patents.

22. Николова-Минкова, В. (2021). Марковата заявителска активност и COVID-19. *Сборник с доклади от Втора международна научна конференция „Иновации и конкурентоспособност – Светът през призмата на пандемията COVID-19“*, Пловдив, Пловдивско университетско издателство, стр. 54-65, ISSN 2738-8018

Развитието на пандемията COVID-19 допринесло в голяма степен за влошаване на икономическото състояние не само на развиващите се, но и на развитите страни, а редица бизнес дейности са невъзвратно унищожени. В тази връзка настоящият доклад разглежда марковата заявителска активност като индикатор за влиянието на COVID-19 върху дейността на българския бизнес.

Обект на анализа е влиянието на COVID-19 върху марковата заявителска активност за периода на пандемията.

Предмет на изследването е марковата заявителска активност, осъществена от български и чуждестранни граждани на територията на страната и от български граждани в чужбина.

Целта на изследването е да се установи влиянието на непредвидени сътресения на обкръжаващата среда на фирмите (COVID-19) върху тяхната дейност, като се анализира марковата заявителска активност в ролята на индикатор за развитието на бизнеса.

Работните хипотези на изследването са следните:

Хипотеза 1. COVID-19 оказва негативно влияние върху възможностите за стартиране на бизнес начинания и ограничава развитието на съществуващия бизнес.

Хипотеза 2. COVID-19 пренасочва заявителите към регистрация на марка на по-стабилни пазари, създаващи условия за развитие дори в пандемични условия.

Въз основа на представената информация за марковата заявителска активност на територията на Република България и в чужбина, изготвеният анализ позволява да се проверят авторските хипотези и да се обобщят съответните изводи.

The development of the COVID-19 pandemic has greatly contributed to the deterioration of the economic situation not only of developing but also of developed countries, and many business activities have been irretrievably destroyed. In this regard, this report examines the trademark applicant activity as an indicator of the impact of COVID-19 on the activities of the Bulgarian business.

The object of the analysis is the impact of COVID-19 on the trademark applicant activity for the period of the pandemic.

The subject of the study is the trademark application activity carried out by Bulgarian and foreign citizens on the territory of the country and by Bulgarian citizens abroad.

The aim of the study is to establish the impact of unforeseen shocks on the environment of companies (COVID-19) on their activities by analyzing the trademark application activity as an indicator of business development.

The working hypotheses of the study are as follows:

Hypothesis 1. COVID-19 has a negative impact on the opportunities to start business ventures and limits the development of existing businesses.

Hypothesis 2. COVID-19 redirects applicants to register a trademark in more stable markets, creating conditions for development even in pandemic conditions.

Based on the information presented about the trademark applicant activity on the territory of the Republic of Bulgaria and abroad, the analysis allows to check the author's hypotheses and to summarize the relevant conclusions.

23. Panayotova, Sv., **Nikolova-Minkova, V.** (2021). Importance of Intellectual Property for SMEs in the Digital Economy, *Fourth International Scientific Conference Challenges Of Tourism And Business Logistics In The 21st Century*, Publ: Faculty of Tourism and Business Logistics, Goce Delchev University of Shtip, North Macedonia, pp. 120-127, ISBN 978-608-244-824-4.

Все повече внимание през последните години се отделя на устойчивото развитие на предприятията за постигане на конкурентоспособност. Особено място в този процес заемат обектите на интелектуална собственост (обекти на индустриална собственост; авторски права и сродни на тях права), които се разглеждат като ключов фактор в икономиката, базирана на знанието. Трансформацията към дигитална икономика засилва влиянието на знанието, което е генератор на нови идеи. Тяхната закрила се осъществява чрез системата за интелектуална собственост.

Чрез защита правата над интелектуалната собственост се предизвикват технологични промени и се подпомага икономическия растеж. Стойността на интелектуалните продукти често се подценява от малките и средни предприятия (МСП), а липсата на достатъчно познания за системата на интелектуалната собственост води до пропускане на икономически изгоди.

Целта на настоящата разработка е да се представи ролята на интелектуалната собственост в развитието на малките и средни предприятия в условията на дигитална икономика. В тази връзка са дефинирани най-често използваните обекти на интелектуална собственост от МСП и са изведени техните предимства и недостатъци. В заключение са посочени трудностите, възникващи пред МСП при използване на системата за закрила на интелектуалната собственост.

Изясняването на спецификата на интелектуалната собственост и възможностите на МСП да се възползват от правата си над притежаваните интелектуални продукти би могла да подпомогне тяхното развитие и повишаване на конкурентоспособността им, особено в условията на дигитална икономика.

More and more attention in recent years has been paid to the sustainable development of enterprises to achieve competitiveness. A particular place in this process is occupied by objects of intellectual property (objects of industrial property; copyright and related rights), which are seen as a key factor in the knowledge-based economy. The transformation to a digital economy increases the impact of knowledge, which is a generator of new ideas. Their protection is implemented through the intellectual property system.

By protecting intellectual property rights, technological change is triggered, and economic growth is supported. The value of intellectual outputs is often underestimated by small and medium-sized enterprises (SMEs), and the lack of sufficient knowledge of the intellectual property system leads to missing economic benefits.

The aim of this paper is to present the role of intellectual property in the development of small and medium-sized enterprises in the digital economy. In this regard, the most used objects of intellectual property by SMEs are defined and their advantages and disadvantages are outlined. In conclusion, the difficulties encountered by SMEs in using the intellectual property protection system are pointed out.

Clarifying the specifics of intellectual property and the opportunities of SMEs to benefit from their rights over the intellectual products owned could support their development and increase their competitiveness, especially in the digital economy.

24. Nikolova-Minkova, V. (2021). Economic Perspectives on Intellectual Property Management, *Fourth International Scientific Conference Challenges Of Tourism And Business Logistics In The 21st Century*, Publ: Faculty of Tourism and Business Logistics, Goce Delchev University of Shtip, North Macedonia, pp. 128-134, ISBN 978-608-244-824-4

Светът се променя с бързи темпове и това оказва въздействие и върху развитието на бизнеса. През последните десетилетия знанието се превръща в основен ресурс, активизиращ иновационната дейност на компаниите. Резултатите от използването на знанието са не само конкурентно предимство за компаниите, но и движеща сила за развитието на обществото и икономиката. За да могат да извлекат максимална икономическа изгода от новопридобитото знание, компаниите трябва да осигурят неговата закрила и адекватно управление на правата върху интелектуална собственост.

С оглед на поставената пред настоящия доклад цел: да се разкрие необходимостта от управление на интелектуалната собственост, в рамките на разработката е изяснена спецификата на категориите ИС, посочени са възможностите за закрила на ИС и икономическите изгоди от притежанието на интелектуална собственост.

Представени са възможните стратегии за управление на ИС, като е акцентирано върху необходимостта от съвместно прилагане на тези стратегии за придобиване на конкурентно предимство. Разгледани са и икономическите предимства от притежанието на права върху интелектуална собственост, като акцент е поставен върху патентите.

В обобщение на написаното до тук трябва да се вземе под внимание, че при бързо изменящата се среда, особено в условията на продължаваща обществена и икономическа криза следствие на COVID-19, притежаваните нематериални активи под формата на интелектуална собственост са гаранция за успешното възстановяване на компаниите, което налага тяхното компетентно и ефективно управление.

The world is changing at a rapid pace, and this is also having an impact on business development. In recent decades, knowledge has become a major resource activating the innovation activity of companies. The results of the use of knowledge are not only a competitive advantage for companies, but also a driving force for the development of society and the economy. To be able to derive maximum economic benefit from the newly acquired knowledge, companies must ensure its protection and adequate management of intellectual property rights.

In view of the objective set before this report: to reveal the need for intellectual property management, the specifics of IP categories are clarified within the framework of the development, the possibilities for IP protection and the economic benefits of intellectual property ownership are indicated.

Possible IP management strategies are presented, focusing on the need to jointly implement these strategies to gain competitive advantage. The economic advantages of owning intellectual property rights are also examined, with an emphasis on patents.

In summary, it should be considered that in the rapidly changing environment, especially in the context of the ongoing social and economic crisis due to COVID-19, the intangible assets in the form of intellectual property are a guarantee for the successful recovery of companies, which requires their competent and effective management.

25. Nikolova-Minkova, V. (2022). Comparative Analysis of Industrial Property Rights in Bulgaria and Serbia for the Period 2011-2020. *Eighth International Conference APPLICATION*

В настоящия етап от развитие на икономиката и нарастващото значение на иновациите за формиране на конкурентоспособност на компаниите все по-голямо внимание се отделя на закрилата на интелектуална собственост. Обектите на интелектуална собственост не само индикират за технологичното развитие на икономиката, но и характеризират иновационния потенциал на дадена държава и способността ѝ да трансформира създадените знания в икономически блага.

Ето защо, осъзнавайки значителната роля на интелектуалната собственост за развитие не само на обществото но и за постигане на икономическо развитие и стабилност на държавите, ние разглеждаме една основна част от обектите на интелектуална собственост, а именно тези на индустриалната собственост. Правата върху индустриална собственост обхващат: патентите за изобретения и полезните модели; търговските марки и индустриалния дизайн. Посочените обекти се свързват с дейността на компаниите, като: патентите и полезните модели имат съществена роля в трансфера на технологии; търговските марки въздействат върху потребителите и формирането на разпознаваемост на предприятията, индустриалния дизайн създава облика на продуктите на компаниите и оказва влияние върху възприятията на потребителите. Посоченото, макар да изразява много малка част от действието на обектите на индустриална собственост, е показателно за ролята която изпълняват както на национално равнище, така и на международно равнище.

Настоящият доклад има за цел да анализира състоянието и динамиката на брой заявени и регистрирани права върху обекти на индустриална собственост (патенти, полезни модели, търговски марки и индустриален дизайн) в България и Сърбия за периода 2011-2020. В тази връзка е дефинирана същността на всеки от посочените обекти и са посочени количествени данни за изменението на правата през анализирания период. Данните, въз основа на които се изготвя анализа на състоянието и динамиката на правата върху обекти на индустриална собственост, са получени от базата данни на Световната организация по интелектуална собственост. В заключение е посочена ролята на индустриалната собственост като фактор за икономическо развитие на анализиранияте държави и са изведени насоки, чрез които може да се подобри представянето на България и Сърбия в областта на индустриалната собственост.

At the current stage of economic development and the growing importance of innovation for the formation of competitiveness of companies, increasing attention is paid to the protection of intellectual property. Objects of intellectual property not only indicate the technological development of the economy, but also characterize the innovation potential of a country and its ability to transform the created knowledge into economic goods.

Therefore, aware of the significant role of intellectual property in the development not only of society but also in achieving economic development and stability of states, we consider a major part of the objects of intellectual property, namely those of industrial property. Industrial property rights cover: invention patents and utility models; trademarks and industrial designs, and others. These objects are associated with the activities of companies, such as: patents and utility models have an essential role in technology transfer; trademarks affect consumers and the formation of enterprise recognition, industrial design creates the image of companies' products and influences consumer perceptions. That point, although expressing very little of the operation of industrial property objects, is indicative of the role they play both at national level and at international level.

This report aims to analyze the state and dynamics of the number of applied for and registered industrial property rights (patents, utility models, trademarks and industrial design) in Bulgaria and Serbia for the period 2011-2020. In this regard, the essence of each of the specified objects is defined and quantitative data on the change of rights during the analyzed period are indicated. The data, on the basis of which the analysis of the state and dynamics of industrial property rights is prepared, are obtained

from the database of the World Intellectual Property Organization. In conclusion, the role of industrial property as a factor for economic development of the analyzed countries is pointed out and guidelines are drawn up through which the performance of Bulgaria and Serbia in the field of industrial property can be improved.

26. Николова-Минкова, В. (2022). Кръговата икономика и патентите в областта на контрола на замърсяването. *Международна научно-практическа конференция „Кръговата икономика в контекста на релацията Индустрия 4.0 – Общество 5.0“*, АИ „Ценов“, Свищов, ISBN 978-954-23-2249-8, стр. 334-341

Последните години са белязани от значителен интерес към кръговата икономика като възможност за намаляване на вредното влияние на хората върху околната среда. Нарастващото внимание, което изследователи и политици отделят на кръговата икономика се опосредства и от целите за устойчиво развитие на обществото и икономически растеж.

На фона на изявения стремеж и предприетите през последните години мерки за контролиране и ограничаване на замърсяването, започналата през 2022 г. война между Русия и Украйна и последвалата я енергийна криза в Европа са на път да отдалечат стария континент от амбициите за чиста, достъпна и сигурна енергия. Нещо повече, все по-често се коментира възможността за възобновяване използването на изведени от експлоатация въглищни централи в Австрия, Германия, Великобритания, за да се гарантира енергийната сигурност след отказа от руски природен газ. Това не само че противоречи на заложените в Зелената сделка цели за премахване на замърсяването, но и ще доведе до увеличаване на въглеродния отпечатък, което отново извежда на преден план въпросът за технологиите в областта на контрола на замърсяването.

Настоящият доклад анализира патентната активност в областта на контрола на замърсяването, в контекста на кръговата икономика и управлението на отпадъците. Патентната информация е използвана като индикатор за технологичното развитие на обществото в областта на контрола на замърсяването. Изведена е ролята на Зелената сделка като мотиватор за осигуряване на справедлив преход към устойчиво развитие и икономически растеж.

Recent years have been marked by significant interest in the circular economy as an opportunity to reduce people's harmful impact on the environment. The increasing attention that researchers and policy makers pay to the circular economy is also mediated by the Sustainable Development and Economic Growth Goals.

Against the backdrop of the strong aspiration and the measures taken in recent years to control and reduce pollution, the war between Russia and Ukraine that began in 2022 and the subsequent energy crisis in Europe are about to move the old continent away from the ambitions of clean, affordable and secure energy. Moreover, there is an increasing comment on the possibility of resuming the use of decommissioned coal plants in Austria, Germany, the UK to ensure energy security after the abandonment of Russian natural gas. Not only does this run counter to the Green Deal's goals to eliminate pollution, but it will also lead to an increased carbon footprint, which again brings to the fore the issue of pollution control technologies.

This report analyses patent activity in the field of pollution control, in the context of circular economy and waste management. Patent information has been used as an indicator of the technological development of society in the field of pollution control. The role of the Green Deal as a motivator for ensuring a just transition to sustainable development and economic growth is outlined.

27. Николова-Минкова, В. (2022). Патентите за екологични технологии в държавите от ЕС за периода 2010-2020 г. *Международна научна конференция УНИТЕХ`22*, т. 2, Габрово, УИ Васил Априлов, стр. 184-189, ISSN 1313-230X.

Екологичните технологии заемат централна позиция в развитието не само на компаниите, но и в изграждането на съвременното общество и най-вече – те са мощно средство за овладяване на негативното въздействие на човека върху околната среда.

Ефектът от екологичните технологии все повече зависи от степента на тяхната дифузия и приложението им, а също така и от стремежа към устойчивост в развитието на компаниите и обществото като цяло. Необходимостта от създаване на нови „еко“ продукти и оптимизиране на производствените процеси с цел намаляване на вредното въздействие върху околната среда е отдавна осъзната и е време за ускоряване на дифузията на технологиите и тяхното усвояване за ефективното им използване.

Целта на настоящия доклад се свежда до установяване на патентната активност в областта на екологичните технологии. Чрез използване на емпирични методи (изследване, сравнение и анализ) е изяснена патентната активност на патентоприетатели от държавите-членки на ЕС за периода 2010-2020 г. В резултат на изследването е представен приносът на всяка от държавите в създаването и дифузията на екологични технологии и са изведени тези от тях, с най-висока патентна активност. В заключение са посочени някои от предпоставките, приоритизиращи въвеждането на екологични технологии.

Environmental technologies occupy a central position in the development not only of companies, but also in the construction of modern society and, above all, they are a powerful tool for mastering the negative impact of man on the environment.

The effect of environmental technologies increasingly depends on the degree of their diffusion and implementation, as well as on the pursuit of sustainability in the development of companies and society. The need to create new "eco" products and optimize production processes to reduce the harmful impact on the environment has long been recognized and it is time to accelerate the diffusion of technologies and their absorption for their effective use.

The purpose of this report is reduced to establishing patent activity in the field of environmental technologies. By using empirical methods (research, comparison, and analysis), the patent activity of patentees from EU Member States for the period 2010-2020 is clarified. As a result of the study, the contribution of each of the countries in the creation and diffusion of environmental technologies is presented and those with the highest patent activity are derived. In conclusion, some of the prerequisites for prioritizing the introduction of environmental technologies are pointed out.

28. Николова-Минкова, В. (2022). Патентите за екологосъобразни технологии в областта на използването на отпадна топлина, *Международна научна конференция УНИТЕХ`22*, т. 2, Габрово, УИ Васил Априлов, стр. 178-183, ISSN 1313-230X

Следвайки идеята за глобално устойчиво развитие все повече изследователи и специалисти насочват своето внимание към създаване на екологосъобразни технологии, чието внедряване ще намали оказваното негативно влияние върху околната среда.

Настоящият доклад разглежда развитието на екологосъобразните технологии в областта на използването на отпадна топлина и получените европейски патенти в периода 2010-2021 г. Целта на доклада се свежда до отразяване на настъпилите изменения в динамиката на патентната активност и извеждане на предпоставките, повлияли върху отчетените тенденции.

В резултат на изготвения анализ е конкретизиран обхвата на екологосъобразните технологии за използване на отпадна топлина и е проследена динамиката в брой заявени и патентовани технологии чрез Европейското патентно ведомство. Открити са водещите патентоприетатели и са изведени приоритетните за патентоване технологични направления.

В заключение е посочено, че изместването на конвенционалните енергийни ресурси от възобновяеми такива чрез разработване, разпространение и внедряване на екологосъобразни

технологии е необходимото условие за постигане на дългосрочен и устойчив икономически растеж.

Following the idea of global sustainable development, more and more researchers and specialists are turning their attention to the creation of environmentally friendly technologies, the implementation of which will reduce the negative impact on the environment.

This report examines the development of environmentally friendly technologies in the field of waste heat use and the European patents obtained in the period 2010-2021. The purpose of the report is to reflect the changes in the dynamics of patent activity and to derive the prerequisites that have influenced the reported trends.

As a result of the analysis, the scope of environmentally friendly technologies for the use of waste heat has been specified and the dynamics in several requested and patented technologies have been traced through the European Patent Office. The leading patentees are highlighted and the priority technological directions for patenting are outlined.

In conclusion, it is pointed out that the displacement of conventional energy resources from renewable energy resources through the development, dissemination and deployment of environmentally friendly technologies is a necessary condition for achieving long-term and sustainable economic growth.

29. Николова-Минкова, В. (2023). Изследване на патентната активност в технологична област Химия за периода 2000-2021, Сборник с доклади от научно практическа конференция „Управление в непредсказуема бизнес среда“, ХТМУ, София, стр. 71-80, ISBN: 978-954-465

Постигането на устойчиво развитие за компаниите в съвременното несъмнено налага използване на всяко конкурентно предимство, което може да подобри пазарното им представяне и да задържи вниманието на клиентите. Бързите технологични промени в последните десетилетия чертаят нови пътища и възможности за развитие, които тласкат предприятията в надпревара за разкриване и предоставяне на потребителите на нови технологични решения в една или друга област. Ето защо, важно място в управлението на съвременното предприятие трябва да се отдели на въпроса за осигуряване на необходимата защита на интелектуалните продукти на компаниите.

Посоченото по-горе обосновава интереса на автора на разработката към изследване на състоянието и разкриване на световните тенденции на технологично развитие на област Химия.

Изготвеният анализ на патентната активност в технологична област Химия е показателен за устойчивостта и значението на обектите на интелектуална собственост, и в частност патентите, за развитието на обществото. Периодът на анализ, обхващащ от 2000 до 2021 г., през който се наблюдава протичането на негативни за обществото и бизнеса събития – Световната икономическа криза и Covid-19, подпомага онагледяването на важността на патентните права. Независимо от непредсказуемата среда за развитие, за целия 22 годишен период се наблюдава ръст на изобретателската активност, който води до 3,05кратно увеличение на броя на издадените патенти от 2000 до 2021 г.

Анализът позволява да се открият технологичните направления, с най-висока концентрация на патентни права, сред които: *Фармацевтика* (610 248 бр. патенти); *Органична фина химия* (556 695); *Материали, металургия* (515 218); *Химия на основните материали* (514 080); *Инженерна химия* (502 600).

Не на последно място по важност е разкриването на водещите в технологично отношение държави, патентоприетатели от които демонстрират най-силно патентно присъствие в глобален план и се явяват двигател на иновациите в област Химия.

Achieving sustainable development for companies in modern times undoubtedly requires the use of any competitive advantage that can improve their market performance and keep the attention of

customers. The rapid technological changes in recent decades have mapped out new paths and opportunities for development that are pushing businesses into a race to discover and provide consumers with new technological solutions in one area or another. Therefore, an important place in the management of the modern enterprise should be devoted to the question of providing the necessary protection of the intellectual products of companies.

The above justifies the interest of the author of the paper in researching the state and revealing the global trends of technological development of the field of Chemistry.

The analysis of patent activity in the technological field of Chemistry is indicative of the sustainability and importance of intellectual property objects, and patents, for the development of society. The analysis period, covering from 2000 to 2021, during which the course of negative events for society and business is observed – the Global Economic Crisis and Covid-19, helps illustrate the importance of patent rights. Despite the unpredictable development environment, for the entire 22-year period there is an increase in inventive activity, which leads to a 3.05-fold increase in the number of patents granted from 2000 to 2021.

The analysis allows to highlight the technological fields with the highest concentration of patent rights, including *Pharmaceuticals* (610,248 patents); *Organic fine chemistry* (556,695); *Materials, metallurgy* (515,218); *Basic materials chemistry* (514,080); *Chemical engineering* (502,600).

Finally is the disclosure of the technologically leading countries, patentees of which demonstrate the strongest patent presence globally and are the engine of innovation in the field of Chemistry.

30. Николова-Минкова, В. (2023). Структура и динамика на издадените патенти за екологични технологии в периода 2000-2021, Сборник с доклади от научно практическа конференция „Управление в непредсказуема бизнес среда“, ХТМУ, София, стр. 81–90, ISBN: 978-954-465

Въпросът за екологичната страна на развитието на обществото е поставен още преди 1987 г., когато докладът на Световната комисия по околна среда и развитие (World Commission on Environment and Development – WCED), т.нар. *Brundtland Commission* става обществено достояние. От друга страна, именно чрез този документ – *Our Common Future* (WCED, 1987) се дава гласност на идеята за устойчиво развитие на обществото и на проблемите, чиито решения днес могат да се намерят в лицето на еко-иновациите и иновациите, ориентирани към устойчивост.

Настоящият доклад има за цел да проследи структурата и динамиката на издадените патенти за екологични технологии в периода 2000 – 2021 г. В тази връзка са анализирани патентованите технологии чрез Договора за патентно коопериране (РСТ) и чрез националните ведомства на държавите-членки. Изведени са водещите в глобален план държави патентоприетатели и са проследени тенденциите на развитие на екологичните технологии.

Изготвеният доклад за патентната активност в областта на екологичните технологии позволи да се открие ролята на отделни държави като центрове за технологично развитие. Важно е да се отбележи, че именно осъзнаването на необходимостта от развитие на физическия капитал и концентрацията на инвестиции в научноизследователската и развойна дейност са едни от факторите, извеждащи държави като Китай, Япония, САЩ и Р. Южна Корея на първите позиции в света по патентна активност.

Анализираната информация свидетелства и за нарастващата загриженост на обществото за екологичното влияние на осъществяваната от човек промишлена дейност и последиците от експлоатацията на конвенционалните природни ресурси. Стремещт към намиране на цялостно решение на възникналите проблеми – от разработване на законодателна рамка за ограничаване на вредното въздействие върху природата до разработването и внедряването на иновативни технологии за опазване на околната среда е пътят към осигуряване на устойчиво развитие на обществото.

The question of the ecological side of society's development was raised even before 1987, when the report of the World Commission on Environment and Development (WCED), the so-called *Brundtland Commission* is in the public domain. On the other hand, it is through this document – Our Common Future (WCED, 1987) that the idea of sustainable development of society and the problems whose solutions can be found today in the face of eco-innovation and sustainability-oriented innovation are given publicity.

This report aims to trace the structure and dynamics of environmental technology patents granted in the period 2000 – 2021. In this regard, patented technologies are analyzed through the Patent Cooperation Treaty (PCT) and through the national offices of the Member States. The leading global patentee countries are identified and the trends in the development of environmental technologies are traced.

The report on patent activity in the field of environmental technologies has allowed to highlight the role of individual countries as centers of technological development. It is important to note that it is the awareness of the need to develop physical capital and the concentration of investment in research and development that are some of the factors bringing countries such as China, Japan, the USA, and the Republic of South Korea to the top positions in the world in terms of patent activity.

The information analysed also testifies to the growing concern of society for the ecological influence of man-made industrial activity and the consequences of the exploitation of conventional natural resources. Striving to find a comprehensive solution to the problems – from developing a legislative framework to limit the harmful impact on nature to the development and implementation of innovative technologies for environmental protection is the way to ensure sustainable development of society.

2. КНИГИ (МОНОГРАФИЯ), УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОСОБИЯ

2.1. Хабилизационен труд (монография)

М1. Николова-Минкова, В. (2021). *Марката в бранда*. Издателство „Екс-Прес“, Габрово, ISBN 978-954-490-706-8.

В съвременната икономическа среда върху конкурентоспособността на предприятията влияят различни фактори. В условията на засилена конкурентна борба, качеството на предлаганите стоки и услуги и техните характеристики са недостатъчни за спечелване на съревнованието между компаниите и постигане на устойчив във времето положителен икономически резултат.

Един от факторите, чието значение нараства съществено с развитието на обществото, наред с иновационната и инвестиционна дейност на предприятията, е търговската марка като обект на индустриална собственост и по-специално нейната трансформация в бранд. Брандът се налага като първостепенен фактор, способстващ за успешното развитие на предприятията. Те от своя страна трябва да се ориентират към придобиване и управление на такива нематериални активи (търговски марки, търговско име, брандове), които привличат потребителите чрез силен положителен имидж и отговорна към обществото и околната среда политика.

Актуалността на изследваната тематика се обуславя от необходимостта за разглеждане и оценяване на търговските марки и брандовете като фактори, спомагащи за повишаване на конкурентните предимства на предприятията. Търговската марка и брандът представляват конкурентни предимства за предприятието и определят потенциалните възможности за успешното му развитие. Това предопределя изследването на еволюцията на търговските марки от древността до съвременното и конкретизиране на предпоставките, допринасящи за трансформирането на търговската марка в бранд.

Обект на изследване в настоящия монографичен труд е търговската марка и нейната трансформация в бранд.

Предмет на изследване е стойността на бранда, като фактор и един от основните показатели за конкурентоспособност на бранда.

Основната цел на монографичния труд е да се анализира стойността на най-силните брандове в Европа, като се докаже ролята ѝ за формиране на конкурентното предимство на брандовете и съответно за повишаване конкурентоспособността на компаниите.

Целта на монографията се постига чрез решаването на следните по-важни задачи:

1. Да се разкрие спецификата на търговската марка и процесът на трансформацията ѝ в бранд чрез задълбочен анализ на съществуващи теоретични виждания и постановки.
2. Да се анализират и систематизират известните до момента автори възгледи в областта на изграждащите бранда конструкти „ценност на бранда“ и „стойност на бранда“.
3. Да се дефинират понятията „конкурентоспособност“, „конкурентно предимство“ и да се представи ролята на бранда за изграждане на устойчиво конкурентно предимство.
4. Да се анализира БВП във водещи икономики в Европа за периода 1995-2020 г. като индикатор за икономическа стабилност.
5. Да се представи стойността на брандовете за анализирани икономики в Европа за конкретни години, в зависимост от изменението в средата за развитие в периода 2010-2020 г.
6. Да се анализира изменението в стойността на брандовете през 2020 г., под влияние на пандемията COVID-19.

Основната теза на монографията е: Ценността и стойността на бранда, като изграждащи бранда конструкти, формират определено равнище на конкурентоспособност, което допринася за постигане на устойчиви за предприятията резултати, дори в условията на криза.

Настоящата монография е резултат от научно-изследователския труд на автора, посветен на брандовете и тяхното конкурентно предимство за компаниите.

In today's economic environment, various factors influence the competitiveness of enterprises. In the conditions of increased competitive struggle, the quality of the goods and services offered, and their characteristics are insufficient to win the competition between companies and achieve a sustainable over time positive economic result.

One of the factors whose importance increases significantly with the development of society, along with the innovation and investment activities of enterprises, is the trademark as an object of industrial property and in particular its transformation into a brand. The brand is established as a primary factor contributing to the successful development of enterprises. They, in turn, should focus on the acquisition and management of such intangible assets (trademarks, trade names, brands) that attract consumers through a strong positive image and responsible to society and the environment policy.

The topicality of the studied theme is determined by the need to consider and evaluate trademarks and brands as factors helping to increase the competitive advantages of enterprises. The trademark and the brand represent competitive advantages for the enterprise and determine the potential opportunities for its successful development. This predetermines the study of the evolution of trademarks from antiquity to modernity and the specification of the prerequisites contributing to the transformation of the trademark into a brand.

The object of research in this monographic work is the trademark and its transformation into a brand.

The subject of research is the value of the brand as a factor and one of the main indicators of brand competitiveness.

The main objective of the monographic work is to analyze the value of the strongest brands in Europe, proving its role in forming the competitive advantage of brands and increasing the competitiveness of companies.

The aim of the monograph is achieved by solving the following more important tasks:

1. To reveal the specifics of the trademark and the process of its transformation into a brand through an in-depth analysis of existing theoretical views and formulations.
2. To analyze and systematize the author's views known so far in the field of brand-building constructs "brand equity" and "brand value".
3. To define the concepts of "competitiveness", "competitive advantage" and to present the role of the brand in building a sustainable competitive advantage.
4. To analyse GDP in leading economies in Europe for the period 1995-2020 as an indicator of economic stability.
5. To present the value of brands for the analyzed economies in Europe for specific years, depending on the change in the development environment in the period 2010-2020.
6. To analyze the change in the value of brands in 2020, under the influence of the COVID-19 pandemic.

The main thesis of the monograph is: The equity and value of the brand, as constructs that build the brand, form a certain level of competitiveness, which contributes to achieving sustainable results for enterprises, even in times of crisis.

This monograph is the result of the author's research work dedicated to brands and their competitive advantage for companies.

2.2.Учебници

У1. Николова-Минкова, В. (2022). *Марките и тяхната регистрация. Марка на Европейския съюз. Мадридска система за регистрация на марките.* Издателство „Екс-Прес“, Габрово, ISBN 978-954-490-740-2, 214 стр.

Марките са един от широко използваните в практиката обекти на индустриална собственост. Те допринасят както за комерсиализацията на останалите обекти на интелектуална и в частност индустриална собственост, така и за разпознаваемостта и диференциацията на продуктите на пазара.

Учебникът е насочен към запознаване на студентите и читателите с историческото развитие на марките и налагането им като мощен фактор на конкурентоспособност за малките и средни предприятия (МСП) и наложилите се на пазара световни компании. Представени са последните изменения в законодателството на Република България, датиращи от 27.10.2020 г. в областта на марките и хармонизацията на националното законодателство с регионалното и международно такова. Отделено е внимание на процедурата по регистрация на марките в България, а също така и на международната регистрация на марки. Акцентирано е върху регистрацията на Марка на Европейския съюз и на регистрацията на марки чрез Мадридската система.

По този начин, чрез предложеното учебно съдържание, процесът на обучение на студентите акцентира върху потребностите на съвременния бизнес.

Учебникът „Марките и тяхната регистрация. Марка на Европейския съюз. Мадридска система за регистрация на марките.“ е предназначен за всички студенти от специалностите на Технически университет – Габрово, изучаващи дисциплини „Интелектуална собственост“, „Индустриална собственост и патентна политика“, „Мениджмънт на иновациите и индустриалната собственост“.

Съдържанието на учебника „Марките и тяхната регистрация. Марка на Европейския съюз. Мадридска система за регистрация на марките.“ е подходящ и за работещите в практиката и в областта на интелектуалната собственост специалисти, поради неговата теоретична и практическа насоченост.

Trademarks are one of the widely used industrial property objects in practice. They contribute both to the commercialization of other objects of intellectual and industrial property, as well as to the recognition and differentiation of products on the market.

The textbook is aimed at introducing students and readers to the historical development of trademarks and their imposition as a powerful factor of competitiveness for small and medium-sized enterprises (SMEs) and established global companies. The latest amendments to the legislation of the Republic of Bulgaria, dating from 27.10.2020 in the field of trademarks and the harmonization of national legislation with regional and international legislation, are presented. Attention is paid to the procedure for registration of trademarks in Bulgaria, as well as to the international registration of trademarks. Emphasis is placed on the registration of a European Union Trade Mark and the registration of trademarks through the Madrid system.

Thus, through the proposed curriculum, the process of training students emphasizes the needs of modern business.

The textbook "Trademarks and their registration. European Union Trade Mark. Madrid System for Registration of Trademarks" is designed for all students from the specialties of the Technical University of Gabrovo, studying disciplines "Intellectual Property", "Industrial Property and Patent Policy", "Management of Innovation and Industrial Property".

The content of the textbook "Marks and their registration. European Union Trade Mark. Madrid System for Registration of Trademarks." is also suitable for specialists working in practice and in the field of intellectual property due to its theoretical and practical orientation

У2. Николова-Минкова, В. (2023). Патентно-правни аспекти на защитата и комерсиализацията на изобретенията. Издателство „Екс-Прес“, Габрово, ISBN 978-954-490-795-2, 232 стр.

Изобретенията като обект на индустриална собственост са с основополагащо значение за развитието на обществото през цялата човешка история. Те дават тласък на техническия прогрес и задвижват напредъка в редица области на човешкото познание.

Учебникът е насочен към запознаване на студентите и читателите със същността, характерните особености и механизмите за правна закрила на изобретенията. Представено е законодателството на Република България в областта на изобретенията, както и регионалните и международни договори и спогодби. Отделено е внимание на процедурата по патентоване на изобретенията в България, и международното патентоване. Разгледани са и специфичните характеристики на патентната информация, нейните особености и предимства, както и начините за работа с патентни документи. Проследени са и други възможности за закрила на изобретенията – регистрацията на полезен модел и опазването на търговска тайна. Посочена е същността и приложното поле на ноу-хау.

По този начин, чрез предложеното учебно съдържание, процесът на обучение на студентите акцентира върху потребностите на съвременния бизнес.

Учебникът „Патентно-правни аспекти на защитата и комерсиализацията на изобретенията“ е предназначен за всички студенти от специалностите на Технически университет – Габрово, изучаващи дисциплини „Интелектуална собственост“, „Индустриална собственост и патентна политика“, „Мениджмънт на иновациите и индустриалната собственост“, „Защита на интелектуалната собственост“.

Съдържанието на учебника „Патентно-правни аспекти на защитата и комерсиализацията на изобретенията“ е подходящо и за работещите в практиката и в областта на интелектуалната собственост специалисти, поради неговата теоретична и практическа насоченост.

Inventions as objects of industrial property have been of fundamental importance for the development of society throughout human history. They give impetus to technical progress and drive progress in several areas of human knowledge.

The textbook is aimed at familiarizing students and readers with the essence, characteristics, and mechanisms for legal protection of inventions. The legislation of the Republic of Bulgaria in the field of

inventions, as well as regional and international treaties and agreements is presented. Attention is paid to the procedure for patenting inventions in Bulgaria and international patenting. The specific characteristics of patent information, its features, and advantages, as well as the ways of working with patent documents are also discussed. Other possibilities for the protection of inventions have been traced – utility model registration and trade secret protection. The substance and scope of the know-how is indicated.

Thus, through the proposed curriculum, the process of training students emphasizes the needs of modern business.

The textbook "Patent and Legal Aspects of the Protection and Commercialization of Inventions" is intended for all students from the specialties of the Technical University of Gabrovo, studying disciplines "Intellectual Property", "Industrial Property and Patent Policy", "Management of Innovation and Industrial Property", "Protection of Intellectual Property".

The content of the textbook "Patent Law Aspects of the Protection and Commercialization of Inventions" is also suitable for specialists working in practice and in the field of intellectual property due to its theoretical and practical orientation.

2.3. Учебно пособие

УЗ. Николова-Минкова, В. (2022). *Марките и тяхната регистрация. Марка на Европейския съюз. Мадридска система за регистрация на марките*, Издателство „Екс-Прес“, Габрово, ISBN 978-954-490-741-9, 124 стр.

Марките са един от широко използваните в практиката обект на индустриална собственост. Те допринасят както за комерсиализацията на останалите обекти на интелектуална и в частност индустриална собственост, така и за разпознаваемостта и диференциацията на продуктите на пазара.

Учебното пособие е насочено към тестване на знанията на студентите и читателите по отношение на историческото развитие на марките и налагането им като мощен фактор на конкурентоспособност за малките и средни предприятия (МСП) и наложилите се на пазара световни компании. Представени са въпроси, казуси и тестове, свързани с:

- измененията в законодателството на Република България в областта на марките и хармонизацията на националното законодателство с регионалното и международно законодателство;
- процедурата по регистрация на марките в България, а също така и на международната регистрация на марки;
- регистрацията на Марка на Европейския съюз и регистрацията на марки чрез Мадридската система.

По този начин, чрез предложеното учебно съдържание, процесът на обучение на студентите акцентира върху практическата страна на управлението на марките, чрез което се създават условия за удовлетворяване потребностите на съвременния бизнес.

Учебното пособие „Марките и тяхната регистрация. Марка на Европейския съюз. Мадридска система за регистрация на марките.“ е предназначено за всички студенти от специалностите на Технически университет – Габрово, изучаващи дисциплини „Интелектуална собственост“, „Индустриална собственост и патентна политика“, „Мениджмънт на иновациите и индустриалната собственост“.

Съдържанието на учебното помагало е подходящо и за работещите в областта на интелектуалната собственост специалисти, поради неговата практическа насоченост

Trademarks are one of the widely used objects of industrial property in practice. They contribute both to the commercialization of other objects of intellectual and industrial property, as well as to the recognition and differentiation of products on the market.

The training tool is aimed at testing the knowledge of students and readers regarding the historical development of trademarks and their imposition as a powerful factor of competitiveness for small and medium-sized enterprises (SMEs) and established global companies. Questions, case studies and tests are presented related to:

1. amendments to the legislation of the Republic of Bulgaria in the field of trademarks and the harmonization of national legislation with regional and international legislation.
2. the procedure for registration of marks in Bulgaria, as well as for the international registration of trademarks.
3. the registration of a European Union Trade Mark and the registration of trademarks through the Madrid System.

Thus, through the proposed curriculum, the process of training students emphasizes the practical side of trademarks management, which creates conditions for meeting the needs of modern business.

The training tool "Trademarks and their registration. European Union Trade Mark. Madrid System for Registration of Trademarks" is intended for all students from the specialties of the Technical University of Gabrovo, studying disciplines "Intellectual Property", "Industrial Property and Patent Policy", "Innovation Management and Industrial Property".

The content of the textbook is also suitable for specialists working in the field of intellectual property because of its practical orientation.

дата: 12.09.2023 г.

подпис:

/гл. ас. д-р Венцислава Александрова Николова-Минкова/